

KAGA BYGDEGÅRD

En liten historik sammanställd av Henry Glad

Ni som träder in i denna byggnad kanske inte alltid tänker på alla de frivilliga krafter som gjort bygget möjligt. Kagaborna har ställt upp på ett fantastiskt sätt med mark, kapital och, inte minst, arbetskraft både nu och i gången tid.

Kaga SLU bildas

Den 6 maj 1922 var ett antal ungdomar samlade i Bränninge Norrgård. Innan sammanträdet var slut hade man bildat Kaga SLU-förening. SLU, Svenska Landsbygdens Ungdomsförbund, var en föregångare till CUF, centerns ungdomsförbund, och det här var den första SLU-föreningen i Östergötland. Dess första ordförande blev Oskar Larsson, Bränninge Norrgård. I början samlades man i olika hem, men drömmen om en egen samlingslokal fanns förstås med redan från början

Garantibelopp tecknas

I maj 1927 beslutade Kaga SLU-avdelnings styrelse att tillsammans med Kaga-avdelningen av Bondeförbundet ansöka om att få bygga ett "sockenhus", som det då kallades. Mötet hölls i Lera gård och ett belopp på 500 kr tecknades som garanti. Detta tillsammans med 750 kr som tecknats tidigare utgjorde grundplåten för bygget och all teckning var bindande. Nu var det bara att invänta byggnadsnämndens tillstånd, vilket gick snabbt och lätt, helt utan onödigt byråkratiskt krångel. En dag kom ett brev med följande enkla budskap: "Sätt igång bygget!"

Bygget påbörjas

En tomt, mycket centralt, "mitt i socknen", ställde Erik Svensson, Kaga Ågård, till förfogande och så kunde man sätta igång. Den drivande kraften bakom projektet var Anton Falkman, Alguvi. Han var ordförande i Bondeförbundets Kaga-avdelning och en verklig eldsjäl.

Som alltid på den tiden så grävdes grunden för hand. Grus hämtades från Carl Frithiofs grustag i Kränge och cement tiggdes från olika firmor inne i Linköping. Bruket blandades för hand och Anton Trygg, Lera Mellangård, ledde det arbetet. Ansvarig för hela bygget var Annars den erkänt skicklige bygmästaren Emil Johansson, Aspedal. Väggarna murades upp av "kubb", gammalt timmer efter en ladugård som stått vid Tift Bossegård och som skänktes av Erik Hammarlund, Tift Södergård.

Simon Karlsson, yrkesmurare från Krokbränninge, svarade för Murningsarbetena. Han murade skorsten, murade in spis samt nischerna där kaminerna skulle stå. Allt till en kostnad av 175 kr. I Korskrog fanns smeden Algot Andersson, en skicklig yrkesman men som hade det stora felet att han aldrig lärde sig att ta ordentligt betalt för sitt arbete. Han utförde smidesarbetena.

Målarmästare Sa-letty, Nybro, gjorde allt målningarbete. Han hade många arbeten på gång på olika håll så ibland kunde det dra ut på tiden.

Inga sanitära anläggningar

När det gällde det sanitära så var sådana anläggningar obefintliga, Men det var ju det vanliga på den tiden. Vatten hämtades i Ålderdomshemmet Lugnets vattenkälla, tvärs över vägen. De som var på den tiden minns att vattenhinken alltid var tom och slaskhinken alltid full. Toaletten var det lilla fyrkantiga huset med ett hjärta på dörren som låg ute i trädgården. Där inne fanns en bänk med två hål och lock. Vistelsen där blev under vintertiden kanske inte så lång.

Duktigt vaktmästarpar

Som vaktmästare anställdes Tage Andersson, bördig från socken, hans hustru Frida kokade gott kaffe vid alla sammankomster och paret Andersson städade och höll snyggt och skötte dessutom trädgården på ett mönstergillt sätt. De fick fyra barn, Antoinette, Aurora, Sten-Ove och Bo. Det blev Nettan, Lollo, Ove och Bosse.

Invigning

Så stod då Bygdegården klar för invigning. Den skedde den 12 Februari 1928. Kostnaden med inredningen och allt blev ca 10000 kr Och det mesta var gåvor i form av kontakter och material.

Erik Carlsson, Lera gård, f1911, var med och minns:

”Klockan 14:00 hade en stor skara församlingsbor mött upp, ja, jag vågar säga att det hade aldrig varit så mycket folk i Kaga Bygdegård som då, vi satt som packade sillar. Hälsningstalet hölls av Anton Falkman, Alguvi, som erinrade om den stora offervilligheten Bland medlemmarna, men, som han sa, vi var ju arbetsgivare åt oss själva. En damkör sjöng och vi drack kaffe och hade det gemytligt, ty tänk, nu hade vi en egen samlingslokal!”

Östgöta Correspondenten utsände, som besökte bygdegården Fredagen före invigningen skrev:

”Ett vackert bevis på samhällelig anda, företagsamhet och offervilighet ger i Kaga ett nyuppfört sockenhus som åstadkommits Helt på frivillighetens väg av sockenföreningen av Bondeförbundet i Samarbete med Svenska Landsbyggdens Ungdomsförbund. Kaga kan glädja sig åt en ovanligt god sammanhållning kring kulturella värden och en uppslutning kring jordbruksungdomens ideella strävanden som icke är alldeles vanlig.”

Livlig verksamhet från början

Einar Carlsson igen: ”I en tid som då var rådande, radion sparsamt Utbredd och TV ett okänt begrepp och nöjena få kom det ned denna bygdegård en stor uppräckning för föreningsliv. Här var kurser av olika slag, här var bröllop och syföreningsauktioner, söndagsskolefester mm. Har fans i Kaga också en livlig föreläsningförening som hade sina sammankomster i Bygdegården. På den tiden var det inte ovanligt med en fullpackad sal, men så hade Vi ju besök av sådana storheter som Sten Bergman, Fabian Månsson, Konsertmästare Knut Olof Ekvall med flera.”

Upprustning nödvändig

Med tidens tand nöter, som bekant. Så ock när det gäller Kaga Bygdegård. Den höll helt enkelt på att förfalla och dessutom höll den inte för de krav som ställs av nutidens människor.

Centerorganisationen i Kaga diskuterade under flera år om att Upprusta bygdegården och år 1979 bildades en kommitte som såg till att statsbidrag söktes och att man fick vitsord från kommunen att Bygdegården behövdes som samlingslokal. I juni 1983 kom beskedet att man kommit fram i byggnadskön. Bygglov och andra formaliteter klarades av och före jul samma år satte man igång med att riva den gamla inredningen.

Under hösten hade en fristående bygdegårdsförening bildats med Eva-Britt Pettersson som starkt drivande ordförande.

Genomgripande restaurering

Moderniseringen gick på ca 1,5 milj kr, vilket kan jämföras med de 10 000 kr som det kostade att uppföra 1928.

Nu fanns det en utbyggnad för scen, ett modernt kök, toaletter, handikappanpassning och dessutom hade huset fått en allmän uppsnygning. En byggfirma stod för de grävsta arbetens medan föreningens många frivilliga gjorde allt annat. Även en väl tilltagen parkering ordnades genom att mark köptes av pastoratet.

Återinvigningen

Söndagen den 19 september 1984 återinvigdes Kaga Bygdegård efter den omfattande renoveringen och restaureringen. Intresset från bygdens folk var stort, ja så stort att alla inte kunde dricka kaffe samtidigt. Det var dukat för 130 personer men minst 150 kom.

Invigningstalet hölls av Einar Carlsson, Lera. Han var med även vid invigningen 56 år tidigare. Han drog historien kring bygdegårdens tillkomst och sade bland annat att "ni som har slitit med detta har inte mycket tack att vänta er, men ni har bidragit med ett bestående värde för bygden."

Under invigningen sjöng Kaga-Ledbergskören och Vreta klostergillet underhöll med folkdans.

Flitigt använd

Eva-Britt Pettersson hoppades i sitt tal att många skulle komma att hyra gården vid festliga tillfällen och för olika möten: "Bygdegården kan med fördel hyras för tex studiecirklar, vid 50-årskalas och vid giftemål, men Kaga Bygdegårdsförening kommer givetvis att ha en hel del aktiviteter här."

Hon har blivit över hövan bönhörd. Kaga Bygdegård är livligt frekventerad.